

Merkesjekken 2019 - Mattilsynet ser på frukt, bær og grønnsaker inkludert matpoteter

Sluttrapport Mai 2020

Illustrasjonsfoto: Colourbox

Mattilsynets nasjonale tilsynskampanje for merking av ferdigpakkede matvarer

1	SAMMENDRAG	2
2	BAKGRUNN OG MÅL	4
3	ORGANISERING	4
4	DETTE HAR VI KONTROLLERT	5
4.1	Nøkkelhullets utforming.....	6
4.2	Språk.....	6
4.3	Nettoinnhold.....	6
4.4	Næringsmidlets betegnelse.....	7
4.5	Opprinnelse og sort.....	7
4.6	Holdbarhetsdato.....	8
4.7	Ingrediensliste.....	8
4.8	Vilkår for oppbevaring og bruk.....	8
4.9	Matpotet – merking varebetegnelse/sort.....	9
4.10	Matpotet – merking pakkedato.....	9
4.11	Matpotet – merking holdbarhetsdato.....	9
4.12	Matpotet – merking oppbevaringsmåte.....	10
4.13	Matpotet – merking pakkeri, produsent, opprinnelse.....	10
5	GJENNOMFØRING OG RESULTATER	12
5.1	Gjennomføring.....	12
5.2	Resultater.....	12
5.2.1	Resultater på sjekkpunktene for frukt, bær og grønnsaker.....	13
5.2.2	Resultater på sjekkpunktene for matpoteter.....	14
6	VURDERING AV RESULTATER	15
6.1	Vurdering frukt, bær og grønnsaker.....	15
6.2	Vurdering av matpoteter.....	16
7	SPESIELT OM NETTBUTIKKER	16
8	KONKLUSJON	17
	VEDLEGG 1 OVERSIKT OVER VIRKSOMHETER OG PRODUKTER	18

1 Sammendrag

Mattilsynet har i 2019 gjennomført kampanjen «*Mattilsynet ser på frukt, bær og grønnsaker inkludert matpoteter*». Denne matvaregruppen har ikke vært med i tidligere merkesjekker. Målet med kampanjene har vært å føre tilsyn med hvordan virksomhetene etterlever kravene til korrekt og redelig merking av matvarer. Det har også vært et mål å øke kunnskapen om regelverket hos bransjen, og bidra til at forbruker får et godt grunnlag til å gjøre velbegrunnede valg basert på matinformasjon, uten å bli villedet.

Vi valgte produkter som selges til forbrukere i det norske dagligvaremarkedet, både produkter produsert i Norge, og produkter fra EØS/tredjeland (samhandel/import). Det ble ført tilsyn hos virksomheter som bestemmer og har ansvaret for merkingen.

Vi har undersøkt følgende punkter:

• Nøkkelhullets utforming	- alle produkter
• Språk	- alle produkter
• Nettoinnhold	- alle produkter
• Næringsmidelets betegnelse	- frukt, bær og grønnsaker
• Opprinnelse og sort	- frukt, bær og grønnsaker
• Holdbarhetsdato	- frukt, bær og grønnsaker
• Ingrediensliste	- frukt, bær og grønnsaker
• Vilkår for oppbevaring og bruk	- frukt, bær og grønnsaker
• Varebetegnelse/sort	- matpoteter
• Pakkedato	- matpoteter
• Holdbarhetsdato	- matpoteter
• Oppbevaringsmåte	- matpoteter
• Pakkeri, produsent, opprinnelse	- matpoteter

Vi har vurdert merkingen på totalt 124 produkter fra 50 virksomheter. Av disse var 66 % merket i overenstemmelse med regelverket. De som hadde feil i merkingen, følges opp videre av Mattilsynet.

- Frukt, bær og grønnsaker utgjorde 89 produkter, og der fant vi feil på 24 %. De fleste feilene i merkingen var knyttet til opprinnelse og sort.
- Matpoteter utgjorde 35 produkter, og der fant vi feil på 60 %. De fleste feilene i merkingen var knyttet til sortering og størrelse.

Vi fant ingen feil på sjekkpunktene holdbarhetsdato og vilkår for oppbevaring og bruk for frukt, bær og grønnsaker. En del ferdigpakket frisk frukt, bær, og grønnsaker manglet angivelse av opprinnelsesland. Ferdigpakkede epler, pærer, plommer, kirsebær og jordbær skal også merkes med opplysninger om sort, det manglet for enkelte produkter.

Resultatene viser at matpotetene skiller seg ut med flest feil, særlig på sortering og størrelse, som det er krav om i matpotetforskriften. Mattilsynet har inntrykk av at matpotetforskriften ikke er godt kjent, og følgelig ikke etterleveres. Vi fant ingen feil på språk og nøkkelhullets utforming på matpoteter.

Vi gjennomførte også en kartlegging i de fem største nettbutikkene i region Stor-Oslo. Halvparten av de 22 produktene vi sjekket hadde en eller flere feil i opplysningene på nettsiden. Funnene ble fulgt opp med veiledning.

Ingen feil var av en slik art at de har kunnet medføre helsefare for forbruker. Feilene i merkingen har betydning for forbrukeren, fordi forbruker da ikke får riktige opplysninger om produktet.

Vi mener flere av feilene er unødvendige fordi mange av kravene i forskriften er konkrete, og Mattilsynet hadde forventet bedre regelverksetterlevelse i denne kampanjen.

Det er virksomhetens ansvar å gjøre seg kjent med relevant regelverk, og sørge for at merkingen er riktig på alle sine produkter.

Vi oppfordrer bransjen til å gjøre en innsats for å øke kunnskapsnivået hos aktørene i næringen.

2 Bakgrunn og mål

Mattilsynet gjennomfører hvert år en kampanje der vi ser på merkingen til en bestemt kategori matvarer.

I tidligere år har vi sett på:

- 2013 - *Villedende merking*
- 2014 - *Mattilsynet ser på hverdagsmaten*
- 2015 - *Mattilsynet ser på kjøtt og kjøttprodukter*
- 2017 - *Mattilsynet ser på melk og melkeprodukter*
- 2018 - *Mattilsynet ser på brød og brøddvarer*

I år valgte vi frukt, bær og grønnsaker inkludert matpoteter, fordi slike produkter ikke har vært en av matvaregruppene i de tidligere merkesjekkene.

Målet med å se på merkingen er at matvarer som selges i butikkene skal være merket riktig slik at forbrukerne får den informasjonen som de trenger, og at de ikke blir villedet eller lurt til å kjøpe noe som fremstår som noe annet enn det de er. Et annet mål er å bevisstgjøre virksomhetene på at de må følge reglene for merking. Disse kampanjene viser at mange virksomheter merker riktig, men det viser også at det er en del feilmerking og villedende merking.

3 Organisering

Mattilsynets Region Stor-Oslo har nasjonalt ansvar for koordinering av merkesjekk, og har ledet kampanjen. Som grunnlag for enhetlig tilsyn har vi laget felles tilsynsmateriell, hatt informasjonsmøte med bransjen og gjennomført opplæring for inspektørene.

Kampanjeansvarlig er regiondirektør Marit Kolle. Kampanjeeier er direktør avdeling mat, Karina Kaupang.

Arbeidsgruppen består av:

- Anita Sveum Ihle, seniorinspektør, avdeling Romerike, kampanjeleder
- Gunvor Svalstuen Ruud, førsteinspektør, avdeling Grensekontroll og import
- Hanne Opaas Martinussen, seniorinspektør, avdeling Østfold og Follo
- Oddrun Løkka Swensen, seniorinspektør, avdeling Oslo, Asker og Bærum

Ressursgruppe i region Stor-Oslo:

- Aina Katrine Svenneby, seniorrådgiver og tilsynskoordinator, regiondirektørens stab
- Vigdis Jenderå, seniorinspektør og fagrådgiver, region Stor-Oslo
- Silje Gundersen, seniorrådgiver og jurist, region Stor-Oslo

Kontaktpersoner ved HK

- Anne-Pia Lødemel, seniorrådgiver, seksjon merking og kvalitet
- Arild Sundbye Johannessen, seniorrådgiver, stab kommunikasjon

4 Dette har vi kontrollert

Merkesjekken 2019 ble gjennomført hos virksomhetene som har ansvar for merkingen. Det ble prioritert å se på produktene som selges i de store dagligvareforretningene. Produkter til storhusholdning, torghandel, gårdsutsalg og frittstående dagligvarebutikker er ikke omfattet. Det ble sett på både norske og importerte produkter. Import her regnes både som handel innen EØS (samhandel) og handel med tredjeland.

Mattilsynet gjennomførte også en kartlegging av hvordan de største nettbutikkene som leverer matvarer direkte hjem til forbrukere formidler den obligatoriske matinformasjonen for frukt, bær og grønnsaker.

Merkesjekken 2019 omfattet friske hele eller kuttete frukt, bær og grønnsaker inkludert matpoteter, samt blandinger som «kuttet fruktmikser» og salatblandinger. Produktene var ferdigpakket i lukket pose (plast eller papir), nett eller beger med lokk.

Kampanjen omfattet ikke produkter i åpne poser/begre eller løsvekt, skrelte poteter, kokte poteter, frosne frukt og grønnsaker, grønnsaker med film (agurk, brokkoli og paprika), bokser/poser med spiseklare salater med innhold av dressinger, kjøtt, ost eller krutonger, pletter med urter og spirer.

Matinformasjonsforskriften og forskrift om frivillig merking av næringsmidler med Nøkkelhullet gjelder for alle produktene i kampanjen. Det er en egen særnorsk *forskrift om matpotet* som i tillegg gjelder for matpotetene. Det betyr at for matpoteter er det benyttet egne sjekkpunkter i tillegg til de sjekkpunktene som er felles for alle produktene.

Sjekkpunkter som gjelder alle produkter:

- Nøkkelhullets utforming
- Språk
- Nettoinnhold

Sjekkpunkter spesielt for frukt, bær og grønnsaker:

- Næringsmiddelets betegnelse
- Opprinnelse og sort
- Holdbarhetsdato
- Ingrediensliste
- Vilkår for oppbevaring og bruk

Sjekkpunkter spesielt for matpoteter:

- Varebetegnelse/sort
- Pakkedato
- Holdbarhetsdato
- Oppbevaringsmåte
- Pakkeri, produsent, opprinnelse

Aktuelt regelverk:

- Forskrift 18. februar 2015 nr. 139 om frivillig merking av næringsmidler med Nøkkelhullet
- Forskrift 28. november 2014 nr. 1497 om matinformasjon til forbrukerne jf. forordning (EU) nr. 1169/2011
- Forskrift 30. april 1999 nr. 634 om matpoteter

4.1 Nøkkelhullets utforming

Forskrift om frivillig merking av næringsmidler med Nøkkelhullet § 3, jf. vedlegg 1.

Vi har sett om produktene er frivillig merket med Nøkkelhullet og om det er merket på riktig måte.

Nøkkelhullet er en frivillig merkeordning som skal gjøre det enklere for forbrukerne å velge de sunnere matvarene innen en bestemt matvaregruppe i en travel handlesituasjon. Nøkkelhullets grafiske utforming skal være som angitt i forskriftens vedlegg 1. Nøkkelhullet skal etterfølges av merket ®. Nøkkelhullet skal trykkes med grønn eller svart farge.

Det er laget temasider for nøkkelhull på www.mattilsynet.no. Her kan du finne forskriften og veileder. Det finnes også et profilprogram som ikke er en del av forskriften, men som regulerer bruken av varemerket Nøkkelhullet.

4.2 Språk

Matinformasjonsforskriften § 2, jf. artikkel 15 i forordning (EU) nr. 1169/2011.

Vi har sett om produktene er merket med riktig språk.

Det er et krav i matinformasjonsforskriften at matvarer som selges i Norge skal ha de obligatoriske opplysningene på norsk eller et språk som i stavemåten ligner norsk.

De obligatoriske opplysningene som skal være på norsk eller lignende er beskrevet i matinformasjonsforordningen artikkel 9 og omfatter blant annet betegnelse, ingrediensliste, allergener, mengdeangivelse av ingredienser, nettoinnhold, holdbarhet, vilkår for oppbevaring og anvendelse, ansvarlig virksomhet, opprinnelse og næringsdeklarasjon. Ofte kan det brukes eksempelvis svenske eller danske ord så lenge de er lett forståelige og ligner på norsk. Det svenske ordet *hallon*, som betyr bringebær er et eksempel på et ord som ikke ligner på norsk.

4.3 Nettoinnhold

Matinformasjonsforskriften § 1, jf. artikkel 23 og vedlegg IX i forordning (EU) nr. 1169/2011.

Vi har sett om produktene er merket med nettoinnhold.

Nettoinnhold beskriver hvor mye det er av et produkt i pakken, og det skal uttrykkes i kilogram eller gram. Dersom det er et produkt som vanligvis selges enkeltvis og som er pakket på en måte at det er klart synlig utenfra hvor mange enheter som er i pakken, er det ikke obligatorisk å skrive nettoinnhold.

For eksempel kan epler pakket i beger angis med antall epler i stedet for vekt, eller hvis antallet kan telles gjennom emballasjen trenger ikke antallet stå.

4.4 Næringsmidlets betegnelse

Matinformasjonsforskriften § 1, jf. artikkel 17 i forordning (EU) nr. 1169/2011.

Vi har sett om frukt, bær og grønnsaker har en betegnelse i henhold til *matinformasjonsforskriften*. Matpotetene vurderes i et eget sjekkpunkt.

Alle matvarer skal ha en betegnelse. Denne skal gi forbrukerne et klart inntrykk av hvilken matvare de kjøper. Betegnelsen skal ikke villedende forbrukeren.

I noen tilfeller er betegnelsen for matvaren fastsatt i en forskrift, da er det denne som skal brukes. For de fleste matvaregrupper er det ikke gitt en slik lovbestemt betegnelse. Da skal det benyttes den betegnelsen som vanligvis brukes for matvaren. Betegnelsen skal være vanlig kjent av forbrukerne og ikke kreve noen ytterligere forklaring.

Hvis det dreier seg om en matvare som ikke er særlig godt kjent hos de fleste forbrukerne, må det brukes en beskrivende betegnelse. Varens betegnelse kan ikke erstattes med et navn som er beskyttet som registrert varemerke eller et fantasinavn.

Det er ikke et konkret krav i regelverket til plassering av betegnelsen, men obligatoriske næringsmiddelopplysninger skal plasseres på et iøynefallende sted, slik at de er godt synlige og lett leselige.

Eksempel på betegnelse er «druer eller røde/grønne druer», «tomater», «melon i biter». For blandinger med fantasinavn (f.eks. Grillmix) skal det i tilknytning til betegnelsen stå hvilke salater/bær/grønnsaker som inngår. Står det bare «Salatblanding» på forsiden av emballasjen, skal det spesifiseres i ingredienslisten hvilke salater som inngår i blandingen.

4.5 Opprinnelse og sort

Matinformasjonsforskriften §§ 1 og 3.

Vi har sett om frukt, bær og grønnsaker er merket med opprinnelse og sort. Matpotetene vurderes i et eget sjekkpunkt.

Ferdigpakket frisk frukt, bær, og grønnsaker skal merkes med opplysninger om opprinnelsesland. For salgsheter med flere typer grønnsaker (som ikke er skrelt, snittet eller behandlet på lignende måte) gjelder samme krav til opprinnelse, som om de hadde vært pakket hver for seg.

Opprinnelseskravet gjelder kun frisk, frukt, bær, grønnsaker som ikke er skrelt snittet eller behandlet på lignende måte. Det er f.eks. ikke krav til opprinnelsesmerking på salatblanding som inneholder ulike kuttete salater.

Ferdigpakkede epler, pærer, plommer, kirsebær og jordbær skal i tillegg merkes med opplysninger om sort.

For eksempel: epler Aroma opprinnelsesland Italia, jordbær Nobel opprinnelsesland Norge.

4.6 Holdbarhetsdato

Matinformasjonsforskriften § 1, jf. artikkel 24 og vedlegg X i forordning (EU) nr. 1169/2011.

Vi har sett om frukt, bær og grønnsaker som er skrelt, snittet eller behandlet på lignende måte er merket med holdbarhetsdato. Matpotetene vurderes i et eget sjekkpunkt.

Krav til holdbarhetsmerking gjelder ikke hele og friske frukt og grønnsaker, men når disse skrelles, snittes eller behandles kan de fra et mikrobiologisk synspunkt bli lett bederfelige. Lett bederfelige matvarer kan etter et kort tidsrom utgjøre en umiddelbar fare for menneskers helse, og de skal merkes med "siste forbruksdag..." etterfulgt av selve datoen. Datoen skal angis i samsvar med vedlegg X i forordning (EU) nr. 1169/2011.

For eksempel kan det være nødvendig at et plastbeger med kuttet fruktblending merkes med «siste forbruksdag...». Det er ikke krav til holdbarhetsmerking på for eksempel hele epler.

4.7 Ingrediensliste

Matinformasjonsforskriften § 1, jf. artikkel 18 og vedlegg VII i forordning (EU) nr. 1169/2011.

Vi har sett om frukt, bær og grønnsaker, som f.eks. kuttet frukt i beger, salatblandinger i pose e.l. er merket med ingrediensliste.

Ferdigpakkede næringsmidler som inneholder flere ingredienser skal være merket med ingrediensliste. De enkelte ingrediensene skal angis i rekkefølge etter synkende vekt. Ingredienslisten skal ha en passende overskrift eller innledning som består av eller inneholder ordet «ingredienser».

Det er ikke et krav til ingrediensliste for frisk frukt og friske grønnsaker, herunder poteter, som ikke er skrelt, snittet eller behandlet på lignende måte.

For eksempel skal beger med kuttet frukt merkes «Ingredienser: melon, epler, røde druer, antioksidanter (askorbinsyre)».

4.8 Vilkår for oppbevaring og bruk

Matinformasjonsforskriften § 1, jf. artikkel 25 i forordning (EU) nr. 1169/2011.

Vi har sett om frukt, bær og grønnsaker som er skrelt, snittet eller behandlet på lignende måte er merket med særlige oppbevarings- og/eller bruksvilkår. Matpotet vurderes i eget sjekkpunkt.

Når frukt og grønnsaker skrelles, snittes eller behandles kan de fra et mikrobiologisk synspunkt bli lett bederfelige. Det er da krav til at emballasjen merkes med oppbevaringsvilkår og/eller bruksperiode etter åpning. Dette vil sikre korrekt oppbevaring og bruk av produktet.

For eksempel kan en salatblending som inneholder snittede salatblader være lett bederfelig, og det er da krav til at det står «kjølevare», «oppbevares ved 1- 4 °C», «holdbar tre dager etter åpning» eller lignende på pakken.

4.9 Matpotet – merking varebetegnelse/sort

Forskrift 30. april 1999 nr. 634 om matpoteter §§ 4 og 5 nr. 1.

Vi har sett om matpotetene er merket med riktig varebetegnelse og sort.

Definisjon av matpotet er «Rå, uskrelt potet i vasket eller uvasket tilstand som omsettes til forbruker».

Betegnelsen på poteter som er ferdigpakket skal være «matpotet» eller «potet». Det skal i tillegg også stå hva slags sort potet det er, eksempelvis Arielle, Asterix, Beate, Celine, Folva, Juno.

Det er ikke et konkret krav i regelverket til plassering av betegnelsen, men den må stå på et iøynefallende sted, slik at den er godt synlig og lett leselig.

For eksempel: potet mandel/ mandelpotet.

4.10 Matpotet – merking pakkedato

Forskrift 30. april 1999 nr. 634 om matpoteter § 5 nr. 2.

Vi har sett om matpotetene er merket med pakkedato.

Poteter skal være merket med «pakkedato», fulgt av dag og måned.

For eksempel: Pakkedato:13.06.

4.11 Matpotet – merking holdbarhetsdato

Forskrift 30. april 1999 nr. 634 om matpoteter § 5 nr. 3.

Vi har sett om matpotetene er merket med holdbarhetsdato.

For norske og importerte poteter som er pakket i Norge skal holdbarhetsdato angis med; «best før ...» fulgt av dag, måned. For importerte poteter som ikke er pakket i Norge er det ikke krav til holdbarhetsmerking.

For eksempel: Best før: 25.06.

4.12 Matpotet – merking oppbevaringsmåte

Forskrift 30. april 1999 nr. 634 om matpoteter § 5 nr. 4 og 7.

Vi har sett om matpotetene er merket med oppbevaringsmåte.

Matpoteter skal merkes med at de skal lagres mørkt og kjølig, eller tilsvarende ordlyd.

For eksempel: potetene skal oppbevares mørkt og kjølig.

4.13 Matpotet – merking pakkeri, produsent, opprinnelse

Forskrift 30. april 1999 nr. 634 om matpoteter § 5 nr. 5.

Vi har sett om matpoteter er merket med opplysninger om pakkeri, produsent og opprinnelse.

For importerte matpoteter som pakkes i et pakkeri i Norge skal det merkes med det norske pakkeriet, produsent i utlandet og opprinnelsesland. Produsent kan være primærprodusent eller annen ansvarlig virksomhet i utlandet.

For ferdigpakkede, importerte poteter er det ikke krav til merking av pakkeri, men de skal være merket med produsent og opprinnelsesland.

Norske matpoteter skal merkes med pakkeri og produsent. Produsent er primærprodusenten og det kan enten merkes med navn på produsenten eller produsentnummer. Det er ikke krav om å merke med opprinnelse/opprinnelsesland.

For eksempel importerte poteter som er pakket i Norge: Heisann potetpakkeri AS, opprinnelsesland: Frankrike, Produsent Pom' Alliance.

For eksempel ferdigpakkede importerte poteter: opprinnelsesland: Frankrike, Produsent Pom' Alliance.

For eksempel norske poteter: Kalbakkmoen potetpakkeri AS, Produsent Kåre Kalbakkmoen.

4.14 Matpotet – merking sortering og størrelse

Forskrift 30. april 1999 nr. 634 om matpoteter § 5 nr. 6.

Vi har sett på om matpotetene er merket med informasjon om størrelse.

Poteter skal merkes med betegnelse om de er små poteter, middels poteter, store poteter eller ekstra store poteter. Størrelsen til potetene skal i tillegg angis i millimeter. Det er en tabell i § 4 i *forskrift om matpoteter* som viser sorteringsområdet på potetene og hva slags betegnelse potetene skal ha.

Mandelpoteter har spesielle regler for betegnelse. De skal merkes om de er små mandelpoteter, middels mandelpoteter, store mandelpoteter eller ekstra store mandelpoteter. Størrelsen til mandelpoteter skal angis i gram.

Dersom det er en blanding av poteter i ulike størrelser skal produktet merkes med «Ikke størrelsessortert» e.l.

Tabell 1: Viser tabell i § 4 i *forskrift om matpoteter* med sorteringsområdet for matpoteter og mandelpoteter, og hva slags betegnelse potetene skal ha.

§ 4. Størrelse

1. Ved omsetning av sorterte matpoteter gjelder følgende:

Sorteringsområde	Maksimum variasjon	Betegnelse
Mindre eller lik 42 mm	10 mm	Små poteter
40 – 52 mm	12 mm	Middels poteter
50 – 70 mm	15 mm	Store poteter
Større eller lik 65 mm	20 mm	Ekstra store poteter

Spesielle regler for mandelpoteter	
Mindre eller lik 50 g	Små mandelpoteter
30 – 100 g	Middels mandelpoteter
70 – 150 g	Store mandelpoteter
Større eller lik 130 g	Ekstra store mandelpoteter

2. Bestemmelsen i § 4 nr. 1 er ikke til hinder for omsetning av poteter som ikke er størrelsessortert.

For eksempel:

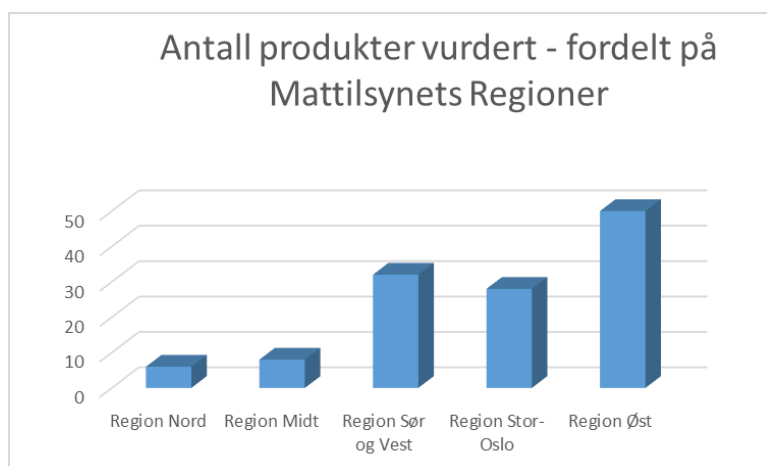
- Middels poteter, størrelse 40 - 52 mm.
- Middels mandelpoteter, størrelse 30 -100 g.

5 Gjennomføring og resultater

5.1 Gjennomføring

Det ble ført tilsyn i alle Mattilsynets fem regioner. Tilsynene ble gjennomført i perioden 21. august – 1. oktober 2019. Regionene gjorde et utplukk av produkter basert på en risikovurdering og ressursbruk.

I forkant av tilsynet ble det sendt ut brev til virksomhetene med informasjon om kampanjen, og det ble arrangert et møte med bransjen. Der ga vi informasjon om at det var planlagt et nasjonalt tilsynsfokus, hva som kom til å bli kontrollert ved tilsynet, og veiledet om kravene til merking.

Figur 1: Viser fordelingen av 124 produkttilsyn i Mattilsynets 5 regioner.

Vi har vurdert 124 produkter fra 50 virksomheter, hvorav 91 av produktene er norske og 33 av produktene er importerte. Antall frukt, bær og grønnsaker som ble merkevurdert var 89. Antall matpoteter som ble merkevurdert var 35.

5.2 Resultater

Av de 124 produktene som ble merkevurdert fant vi feil på 42 produkter (33,8 %). 82 produkter var merket riktig i henhold til regelverket. Av de 50 virksomhetene som er med i kampanjen fant vi feil i merkingen på en eller flere produkter hos halvparten av virksomhetene.

Vi fant feil på 21 produkter innen frukt, bær og grønnsaker, noe som tilsvarer 23,6%. Vi fant feil på 21 produkter innen matpoteter, noe som tilsvarer 60 %.

Figur 2: Antall virksomheter som hadde produkter med og uten feil i merkingen.

5.2.1 Resultater på sjekkpunktene for frukt, bær og grønnsaker

Vi merkevurderte totalt 89 ferdigpakkede enheter med frukt, bær og grønnsaker. Av disse var det feil på 21 produkter (23,6 %).

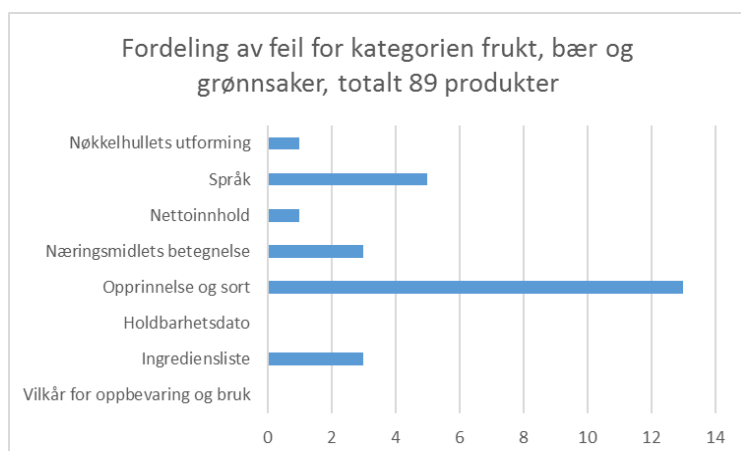
Tabell 2: viser hvor mange ferdigpakkede enheter med frukt, bær og grønnsaker som er merket feil (antall produkter og prosent) på de ulike sjekkpunktene.

Sjekkpunkter	Produkter med feil	Prosentvis feil
Nøkkelhullets utforming	1	1,1
Språk	5	5,6
Nettoinnhold	1	1,1
Næringsmidlets betegnelse	3	3,4
Opprinnelse og sort	13	14,6
Holdbarhetsdato	0	0,0
Ingrediensliste	3	3,4
Vilkår for oppbevaring og bruk	0	0,0

På sjekkpunktet Nøkkelhullets utforming fant vi feil på ett produkt der den lille r-en (registrert varemerke) manglet. Vi fant feil på sjekkpunktet språk på fem produkter. Feilene var at de obligatoriske opplysningene er på et annet språk enn norsk eller lignende. Vi fant feil på ett produkt på sjekkpunktet nettoinnhold. Feilen var at produktet manglet informasjon om nettoinnhold på emballasjen.

Vi fant feil på tre produkter på sjekkpunktet næringsmidlets betegnelse. Feilene var at betegnelsen ikke forklarte hva slags produkt det var. Eksempelvis hadde noen produkter fantasinavn. Sjekkpunktet med flest feil var opprinnelse og sort, der det var feil på 13 produkter. Eksempler på feil er at det mangler merking med opprinnelsesland og/eller sort. Ofte var det norske produkter som ikke er merket at de kommer fra Norge. Eller så manglet det hvilken sort det var av f.eks. plommer.

Vi fant ingen feil med merkingen av holdbarhetsdato. På sjekkpunktet ingrediensliste var det feil på tre produkter. Feilene var at det manglet ordet «ingredienser» før ingredienslisten. På sjekkpunktet for oppbevaring og bruk fant vi ingen feil.

Figur 3: viser hvor mange ferdigpakkede frukt, bær og grønnsaker som er merket feil (antall produkter) på de ulike sjekkpunktene.

5.2.2 Resultater på sjekkpunktene for matpoteter

Vi merkevurderte totalt 35 ferdigpakkede matpoteter. Av disse var det feil på 21 produkter (60 %).

Tabell 3: viser hvor mange ferdigpakkede matpoteter som er merket feil (antall produkter og prosent) på de ulike sjekkpunktene.

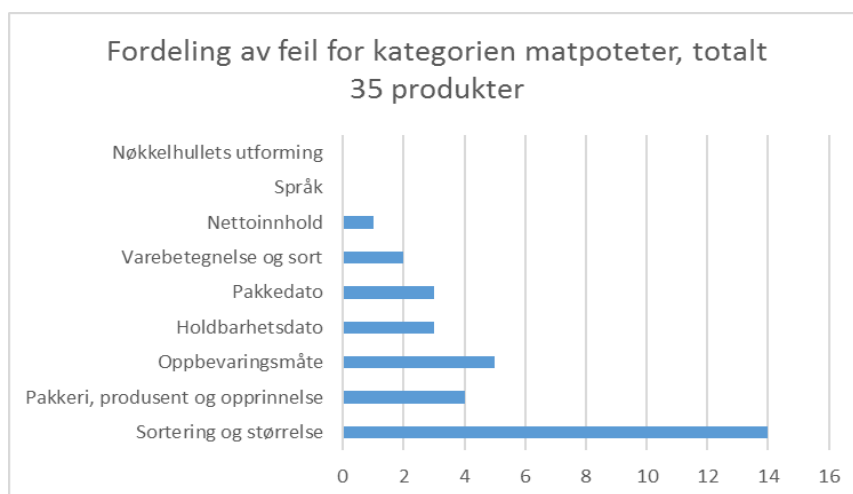
Sjekkpunkter	Produkter med feil	Prosentvis feil
Nøkkelhullets utforming	0	0,0
Språk	0	0,0
Nettoinnhold	1	2,9
Varebetegnelse og sort	2	5,7
Pakke dato	3	8,6
Holdbarhetsdato	3	8,6
Oppbevaringsmåte	5	14,3
Pakkeri, produsent og opprinnelse	4	11,4
Sortering og størrelse	14	40,0

Ingen av matpotetene hadde feil i merkingen av Nøkkelhullet eller på språk. Det var feil på ett produkt der det manglet informasjon om nettoinnhold. Det var feil på to produkter på sjekkpunktet varebetegnelse og sort.

På sjekkpunktet pakke dato var det feil på tre produkter. Feilene var at pakke dato manglet eller at det ble merket med batchnummer i stedet for pakke dato. På sjekkpunktet holdbarhetsdato var det feil på tre produkter. Feilene er at det er benyttet en annen ordlyd enn «best før» eller at holdbarhetsdato mangler.

På sjekkpunktet oppbevaringsmåte var det feil på fem produkter. Feilene er at det mangler merking med at potetene skal oppbevares mørkt og kjølig. På sjekkpunktet pakkeri, produsent og opprinnelse fant vi feil på fire produkter. Feilene er at det manglet merking med enten pakkeri og/eller produsent.

Sjekkpunktet med flest feil er sortering og størrelse. Vi fant feil på 14 produkter. Eksempler på feil er at størrelsesbetegnelsen for potet mangler, at størrelses/ sorteringsområdet mangler. En annen feil er at poteter som ikke er størrelsessorterte, mangler en merking som sier dette.

Figur 4: viser hvor mange ferdigpakkede matpoteter som er merket feil (antall produkter) på de ulike sjekkpunktene.

6 Vurdering av resultater

Vi har i tidligere merkesjekker ikke vurdert frukt, bær og grønnsaker og matpoteter.

Det var opp til regionene selv å bestemme hvilke virksomheter og produkter som skulle merkevurderes. Vi ser at det er god spredning på hvor prøvene er tatt ut og hvilke produkter som er tatt ut (se liste over virksomheter og produkter i vedlegg til sluttrapporten). Det er sett på flest poteter, salater, salatblandinger og tomater.

6.1 Vurdering frukt, bær og grønnsaker

Vi fant feil i merkingen på 24% av de ferdigpakkede enhetene med frukt, bær og grønnsaker.

Vi fant ikke feil på sjekkpunktet holdbarhetsdato. Det kan skyldes at svært få av de produktene som er merkevurdert har krav til holdbarhetsdato. Kravet til holdbarhetsdato gjelder bare lett bedervelige produkter, som er skrelt, snittet eller liknende. Regelverkskravet er klart.

Vi fant heller ingen feil på vilkår for oppbevaring og bruk, og det kan skyldes at få av de merkevurderte produktene hadde krav til kjøling eller spesielle bruksbetingelser.

Det var en feil knyttet til Nøkkelhullet. Der manglet ® i logoen. Vi antar at de fleste som benytter Nøkkelhullet kjenner til regelverket og hvordan logoen skal se ut.

På språk fant vi feil på fem produkter. Disse produktene var importerte produkter der importørene ikke hadde sørget for at produktene var merket på norsk eller lignende. Dette kan skyldes manglende rutiner hos importørene eller butikkjedene. Vi antar at noen aktører mener at det er bra nok at produkter er merket på engelsk når det er tydelig hva slags produkt det er, men regelverket for språkmerking gjelder for alle næringsmidler.

Vi fant feil på tre produkter på næringsmidelets betegnelse, f.eks. at det var brukt fantasnavn. Vi antar at noen aktører mener at så lenge forbruker ser hva slags produkt det er, så er det ikke nødvendig med en beskrivende betegnelse, men regelverket om betegnelse gjelder for alle næringsmidler.

De fleste feilene var knyttet til opprinnelse og sort (14,6 %). Eksempler på det er:

- Importerte produkter kommer ferdig merket uten opprinnelsesland på emballasjen.
- Norske produkter er ofte merket med et norsk stedsnavn eller Nyt Norge-merket. Likevel er ikke dette utfyllende nok i henhold til kravet om opprinnelsesmerking, fordi det skal stå tydelig at opprinnelseslandet er Norge.
- Sort og opprinnelse kan variere i løpet av sesongen. Tilsynet viser at virksomhetene ikke har oppdatert merking på alle etiketter til enhver tid.
- Emballasjen kommer ofte ferdig trykt, og kan brukes feil.

På sjekkpunktet ingrediensliste var feilene at det manglet ordet «ingrediensliste». Vi antar at noen aktører mener at det kan være unødvendig, men det er et klart krav i regelverket.

Vi antar at flere aktører mener at det er unødvendig å merke med mer informasjon enn stedsnavn og Nyt Norge-merket fordi det skjønner de aller fleste forbrukere. I andre tilfeller antar vi at det kan være en forglemmelse å merke med norsk opprinnelse i tillegg.

6.2 Vurdering av matpoteter

Vi fant feil i merkingen på 60% av de ferdigpakkede enhetene med matpoteter.

Vi fant ingen feil på sjekkpunktet nøkkelhullets utforming og språk. Kravene i regelverket er svært konkrete, og åpner ikke for vurdering.

Det var bare et produkt som manglet informasjon om nettoinnhold, og to produkter som hadde feil i betegnelsen. Det er også klare krav i regelverket til nettoinnhold og betegnelse.

Vi fant noen feil på pakkedato og holdbarhetsdato der den enten manglet eller ikke var tydelig nok. Det var også fem produkter som manglet informasjon om at poteter skal lagres mørkt og kjølig. Vi antar at ikke alle virksomheter kjenner godt nok til forskrift om matpoteter der kravene til dette står.

Det var en del feil på pakkeri, produsent og opprinnelse, men de fleste feilene var knyttet til sortering og størrelse (40 %). Det kan skyldes at:

- Forskrift om matpoteter ikke er godt kjent av virksomhetene, og at virksomhetene derfor forholder seg til bare til matinformasjonsforskriften.
- Forskrift om matpoteter § 4 har egne tabeller for vanlige matpoteter og mandelpoteter med størrelsessortering og størrelsesbetegnelse. Det er ulike krav til betegnelse, og til benevnelse av størrelse.

Mattilsynet har sett at mange poteter pakkes i emballasje som er gjennomsiktig eller i et nett slik at potetene ikke blir beskyttet mot lys når de ligger i butikken o.l. Dette er uheldig ettersom lys gjør at det dannes et giftig stoff, solanin, i potetene. Det er solanin som gjør at potetene blir grønne og får en dårlig kvalitet.

7 Spesielt om nettbutikker

Som en del av kampanjen skulle kampanjegruppen kartlegge status for merking i et utvalg av de største nettbutikkene med hovedkontor i Mattilsynets region Stor-Oslo. Vi valgte ut fem nettbutikker; Joker, Spar, Meny, Rett Hjem og Kolonial, og så på et utvalg på 22 produkter av emballert frukt, bær og grønnsaker.

Det er krav til at de obligatoriske opplysningene skal være tilgjengelig også ved bestilling på nett. Et unntak her er holdbarhet, som ikke er nødvendig ved fjernsalg/nettsalg før på leveringstidspunktet.

Vi fant mangelfull merking og informasjon på 11 dvs. halvparten av produktene. De fleste feilene var at opprinnelsesland manglet, at det sto feil opprinnelsesland eller at det manglet informasjon om at det var en kjølevare. Fordi dette var en kartlegging, valgte vi å kun veilede virksomhetene hvis vi så at det var noe feil.

8 Konklusjon

Mattilsynet har i 2019 gjennomført kampanjen «*Mattilsynet ser på frukt, bær og grønnsaker inkludert matpoteter*». Slike produkter har ikke inngått som en av matvaregruppene i tidligere merkesjekker.

Kampanjen omfattet ferdigpakket frukt, bær og grønnsaker inkludert matpoteter som selges til forbrukere i det norske dagligvaremarkedet, både produkter produsert i Norge, og produkter fra EØS/tredjeland (samhandel/import).

Vi vurderte 124 produkter fra 50 virksomheter. Av disse var 66% (82 produkter) merket i overensstemmelse med regelverket.

Som en del av kampanjen ble merkingen på 22 produkter sjekket i de fem største nettbutikkene i region Stor-Oslo. Dette var en kartlegging som ikke resulterte i vedtak, men virksomhetene ble veiledet om krav til riktig merking. Halvparten av de kontrollerte produktene var riktig merket.

Feilene i merkingen har betydning for forbrukeren, fordi forbruker da ikke får riktige opplysninger om produktet. Ingen feil var av en slik art at de har kunnet medføre helsefare for forbruker. Vi har erfart at forskrift om matpoteter ikke er godt kjent i bransjen. Matpoteteforskriften er en særforordning og har forrang for matinformasjonsforskriften, hva angår krav til merking av matpoteter. De som produserer, importerer og selger matvarer har selv ansvar for å sette seg inn i og følge regelverket. Det er derfor virksomhetens ansvar å gjøre seg kjent med og følge relevant regelverk for sine produkter.

Resultatene viser at det er forholdsvis mange feil på merkingen av matpotetene, men vi finner også en del feil på merkingen av frukt, bær og grønnsaker. Mattilsynet mener at flere av feilene er unødvendige, da forskriftskravene er konkrete, og produktene for det meste er en-ingredientsprodukter. Mange av virksomhetene har også et relativt smalt sortiment. Å merke riktig bør av den grunn være enkelt, både for små og store virksomheter.

Det er de samme kravene til matinformasjon i nettbutikker som til fysiske produkter i butikk. Mattilsynet forventer at også slik omsetning gjøres i henhold til regelverket.

Vi oppfordrer bransjen til å gjøre en innsats for å øke kunnskapsnivået hos aktørene i næringen.

Vedlegg 1 Oversikt over virksomheter og produkter

Nr.	Mattilsynets region	Navn på virksomhet	Betegnelse på produkt	Norsk eller import	Feil
1	Øst	HVEBERGSMOEN POTETPAKKERI	Rema Folva poteter 1,5 kg	NO	X
2	Øst	HVEBERGSMOEN POTETPAKKERI	Rema Mandelpoteter 1,5 kg	NO	X
3	Øst	HVEBERGSMOEN POTETPAKKERI	Gartner Nypoteter Aksel 1,5 kg	NO	X
4	Øst	INGE OLAV MURUD	Mandelpoteter 5 kg	NO	X
5	Øst	SILKEBÆKKEN ANS	Coop Mandelpoteter 2 kg	NO	X
6	Øst	GLOMMA POTETPAKKERI AS	Vaskede matpoteter Astrix 15 kg	NO	X
7	Øst	ELSTØEN GARTNERI AS	Feld & Radicchio	NO	X
8	Øst	ELSTØEN GARTNERI AS	Frisee & Ruccula	NO	X
9	Øst	ELSTØEN GARTNERI AS	Pastinakk	IMP	
10	Øst	ELSTØEN GARTNERI AS	Sellerirot	NO	
11	Øst	ELSTØEN GARTNERI AS	Trippelsalat	NO	X
12	Øst	RINGERIKSPOTET SA	Ringerikspotet	NO	
13	Øst	BAMA INDUSTRI AS - PAKKERIET	Cevita ananas i biter	IMP	
14	Øst	BAMA INDUSTRI AS - PAKKERIET	Bendit fruktmiks med gaffel	IMP	
15	Øst	BAMA INDUSTRI AS - PAKKERIET	Bendit Røde druer	IMP	
16	Øst	BAMA INDUSTRI AS - SALATER	Vasket og klar Ruccula	NO	
17	Øst	BAMA INDUSTRI AS - SALATER	Wokmiks (Rema 1000)	NO	
18	Øst	BAMA INDUSTRI AS - SALATER	Ruccula Mix	NO	
19	Øst	SANDAKER GARTNERI AS	Crispi	NO	
20	Øst	ØKO-KOMPANIET AS	Drue blå økologiske i beger	IMP	
21	Øst	ØKO-KOMPANIET AS	Solgars økologiske poteter Solist	NO	
22	Øst	ØKO-KOMPANIET AS	Pære beger 3 stk	IMP	
23	Øst	TERJE NÆRSTAD	Linnes gård spinat 250 g	NO	
24	Øst	TERJE NÆRSTAD	Linnes gård kinakål	NO	
25	Øst	TERJE NÆRSTAD	Linnes gård ruccula	NO	
26	Øst	BJERTNÆS & HOEL AS	Gule Poteter- Matpotet 400 g	NO	
27	Øst	BJERTNÆS & HOEL AS	Matpotet Folva 700 g	NO	
28	Øst	BJERTNÆS & HOEL AS	Morene Delikatessepoteter Folva 650 g	NO	
29	Øst	BJERTNÆS & HOEL AS	Perle-poteter Folva 400 g	NO	
30	Øst	BJERTNÆS & HOEL AS	Småpoteter fra Bjertnæs & Hoel Folva 600 g	NO	
31	Øst	HUSEBY GÅRD AS	Pack Choy wokmiks 250 gr	NO	
32	Øst	HUSEBY GÅRD AS	Svartkål wokmiks 200 gr (kålmiks)	NO	
33	Øst	HUSEBY GÅRD AS	Grønnkål 125 gr	NO	
34	Øst	BRUNLANESPAKKERIET AS	Astrix poteter 2,5 kg	NO	X
35	Øst	BRUNLANESPAKKERIET AS	Solist poteter 15 kg	NO	X
36	Øst	KLAVENES GÅRD OG GARNERI AS	Vestfoldsalat	NO	
37	Øst	KLAVENES GÅRD OG GARNERI AS	Crispissalat	NO	
38	Øst	BERGE GODT & GRØNT AS	Crispissalat Gartner	NO	
39	Øst	BERGE GODT & GRØNT AS	Crispissalat Rema	NO	
40	Øst	HOLM GÅRD AS	Edel-løk, rødløk	NO	X

Merkesjekken 2019

41	Øst	LÅGEN GULROT AS	First price gulrøtter	NO	
42	Øst	LÅGEN GULROT AS	Gulrot fra Vestfold	NO	
43	Øst	LÅGEN POTETPAKKERI AS	Labella potet 1,5 kg	NO	
44	Øst	LÅGEN POTETPAKKERI AS	Solist potet 1,5 kg	NO	
45	Øst	KNASKERØTTER AS	Knaskerot pose	NO	
46	Øst	KNASKERØTTER AS	Minigulrot beger med lokk	NO	
47	Øst	VANG GÅRD	Grønnkål 150 g	NO	
48	Øst	VANG GÅRD	Stangselleri økologisk 400 g	NO	
49	Øst	TOTEN LØKPAKKERI AS	Rød kepaløk (Xtra Coop 1 kg nett)	NO	X
50	Øst	TOTEN LØKPAKKERI AS	Rødløk (Coop 2 pakning)	NO	
51	Stor-Oslo	INTERFRUKT SA	Avokado nett 1 kg	IMP	X
52	Stor-Oslo	INTERFRUKT SA	Gourmet Culinais gul løk	IMP	X
53	Stor-Oslo	INTERFRUKT SA	Carrus Stangselleri fra Spania	IMP	X
54	Stor-Oslo	INTERFRUKT SA	Aroma økologisk Paprika	IMP	
55	Stor-Oslo	INTERFRUKT SA	Bio nature more økologisk søtpotet	IMP	
56	Stor-Oslo	BAMA GRUPPEN AS TRADING	Go eco Blåbær 125 g beger	IMP	
57	Stor-Oslo	BAMA GRUPPEN AS TRADING	Bringebær Bama 175 g beger	IMP	
58	Stor-Oslo	BAMA GRUPPEN AS TRADING	Cevita steinfrie druer	IMP	
59	Stor-Oslo	BAMA GRUPPEN AS TRADING	Zespri kiwi beger 325 g	IMP	
60	Stor-Oslo	BAMA GRUPPEN AS TRADING	Gartner Norske småpoteter Folva 400 g	NO	
61	Stor-Oslo	BAMA GRUPPEN AS TRADING	Gartner søte - Tomat, snacks	NO	
62	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	Coop Fargede druer økologiske	IMP	
63	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	Gourmet småpoteter Arielle	IMP	X
64	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	X-tra cherrytomater	IMP	
65	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	Coop grønnkålmix	NO	
66	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	Coop isbergmix	NO	
67	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	Coop Lille-Knerten gulrøtter	NO	
68	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	Doréoc Poteter Anoé 1 kg	IMP	X
69	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	Coop reddiker	NO	
70	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	Coop romanomix	NO	
71	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	Coop bananer økologiske	IMP	
72	Stor-Oslo	COOP NORGE SA AVD HK	Boussier Blueberries beger	IMP	X
73	Stor-Oslo	NORFRESH AS	Spice up your meal - Grønn jalapeno	IMP	
74	Stor-Oslo	NORFRESH AS	Rissolee Vapeur salade Poteter Anoé 1 kg	IMP	X
75	Stor-Oslo	NORFRESH AS	Best choice - Avocado 2 pk	IMP	
76	Stor-Oslo	NORFRESH AS	Candiezz - Baby plommetomat	IMP	
77	Stor-Oslo	NORFRESH AS	Best choice - Beans fine TT	IMP	X
78	Stor-Oslo	NORFRESH AS	Best choice Sukkererter (sugar snaps)	IMP	
79	Nord	TROMSPOTET AS	Gulløye potet 2 kg	NO	
80	Nord	TROMSPOTET AS	Gulløye potet små 900 g	NO	
81	Nord	TROMSPOTET AS	Mandelpotet 2 kg	NO	
82	Nord	REINSKAR GARTNERI AS	Polarsalat	NO	
83	Nord	REINØY GARTNERI	Polarsalat	NO	
84	Nord	HENRIKSEN GEIR RUNE	1 kg klasse 1 vasket gulrot	NO	
85	Midt	NAMDAL PRODUSENTLAG SA	Gulrot fra Trøndelag	NO	

Merkesjekken 2019

86	Midt	FRISK SALAT AS	Crispi salat	NO	X
87	Midt	VIKEN ØSTRE AS	Hjertesalat	NO	X
88	Midt	VIKEN ØSTRE AS	Romano salat	NO	X
89	Midt	VIKEN ØSTRE AS	Crispissalat	NO	X
90	Midt	HALFDAN STENDAHL	Potet Folva økologisk 1 kg	NO	X
91	Midt	TANDE GÅRD	Fjellmandel fra Oppdal - Mandelpotet	NO	X
92	Midt	SMØLAGRØNT SA	Smølagulrot	NO	X
93	Sør og Vest	LÆRDAL GRØNT SA	Gulrot	NO	
94	Sør og Vest	LÆRDAL GARDSMAT	Matpotet Juno	NO	X
95	Sør og Vest	TRYGVE TØNJUM IMPORT AS	Cherryklase, Miss perfect	IMP	X
96	Sør og Vest	TRYGVE TØNJUM IMPORT AS	Rød løk, Cebolla Roja	IMP	
97	Sør og Vest	TRYGVE TØNJUM IMPORT AS	Snack tomater, Tommies	IMP	
98	Sør og Vest	TRYGVE TØNJUM IMPORT AS	Spiss paprika, Sweet Palermo	IMP	
99	Sør og Vest	PL NÅ FRUKTLAGER SA	Plommer	NO	X
100	Sør og Vest	KLAR. AS	Romano-mix ferdigvasket	NO	
101	Sør og Vest	KLAR. AS	Råkostsalat	NO	
102	Sør og Vest	LAUVSNES GARTNERI AS	Cherry klasetomat 200 g	NO	
103	Sør og Vest	LAUVSNES GARTNERI AS	Juanita tomat 200 g	NO	
104	Sør og Vest	WIIG GARTNERI AS	Coop smak Piccolo tomater	NO	X
105	Sør og Vest	WIIG GARTNERI AS	Wiig Gartneri, Tomater, Piccolo	NO	X
106	Sør og Vest	WIIG GARTNERI AS	Lille-Knerten snackagurk	NO	
107	Sør og Vest	SØRNES POTET OG GR.PAKKERI	Coop poteter Asterix 2 kg	NO	X
108	Sør og Vest	SØRNES POTET OG GR.PAKKERI	Poteter Folva	NO	X
109	Sør og Vest	SØRNES POTET OG GR.PAKKERI	Rosenkål (Coop)	NO	*
110	Sør og Vest	EINAR MIKAL HANASAND	Grønn spinat	IMP	
111	Sør og Vest	EINAR MIKAL HANASAND	Norsk ruccola	NO	
112	Sør og Vest	JÆREN POTETPAKKERI AS	Gartner Kerrs Pink poteter 2 kg	NO	X
113	Sør og Vest	JÆREN POTETPAKKERI AS	Rema 1000 Kerrs Pink poteter 2,5 kg	NO	X
114	Sør og Vest	JÆREN POTETPAKKERI AS	Asterix poteter 1,5 kg	NO	X
115	Sør og Vest	FRØVOLL GÅRD	Frøvoll Norsk mynte 100 g	NO	
116	Sør og Vest	FRØVOLL GÅRD	Spanske urter	IMP	
117	Sør og Vest	MILJØGARTNERIET AS	Romansetomater fra Rogaland	NO	
118	Sør og Vest	MILJØGARTNERIET AS	Smakstomater fra Jæren	NO	X
119	Sør og Vest	MILJØGARTNERIET AS	Søt paprika	NO	X
120	Sør og Vest	HANASAND GARTNERI AS	Cherrytomater fra Ryfylke	NO	
121	Sør og Vest	HANASAND GARTNERI AS	Økologiske Cherrytomater 250 g	NO	
122	Sør og Vest	HANASAND GARTNERI AS	Økotomater pakke 350 g	NO	
123	Sør og Vest	REDDAL FELLESPAKKERI SA	Nypoteter fra Reddal - sort Solist 1,5 kg	NO	X
124	Sør og Vest	REDDAL FELLESPAKKERI SA	Røde nypoteter fra Reddal - sort Juno 1,5 kg	NO	X

*Følges opp separat